

Tilsynserklæring for skoleåret 2022/2023 for Hammerum Fri- og Efterskole (friskolen):

1. Skolens navn og skolekode

Skolekode: 657024	Skolens navn: Hammerum Fri- og Efterskole (friskolen)
----------------------	--

1.1 Navn på den eller de tilsynsførende

Ole Bjerring

2. Angivelse af datoer for tilsynsbesøg samt i hvilke klasser og fag, tilsynet har overværet undervisningen, på de enkelte datoer.

Efter lov om friskoler og private grundskoler § 9 d, skal den tilsynsførende overvære undervisningen i et omfang afstemt efter skolens størrelse, svarende til mindst én hel skoledag, overvære undervisningen inden for hvert af de fagområder, som folkeskolens fagkreds naturligt kan opdeles i, drøfte indholdet af skolens undervisningsplaner med skolens leder og lærere og vurdere det anvendte undervisningsmateriales faglige og pædagogiske kvalitet.

Dato	Klasse	Fag	Fagområde	Tilsynsførende
30-08-2022	5. klasse	Morgentid	Humanistiske fag	Ole Bjerring
30-08-2022	7. klasse	Engelsk	Humanistiske fag	Ole Bjerring
30-08-2022	4.klasse	Dansk	Humanistiske fag	Ole Bjerring
30-08-2022	1. klasse	Matematik	Naturfag	Ole Bjerring
30-08-2022	3. klasse	Matematik	Naturfag	Ole Bjerring
30-08-2022	5. klasse	Dansk	Humanistiske fag	Ole Bjerring
30-08-2022	8. klasse	Dansk	Humanistiske fag	Ole Bjerring
05-12-2022	9.klasse	Morgentid	Praktiske/musiske fag	Ole Bjerring
05-12-2022	9. klasse	Idræt	Praktiske/musiske fag	Ole Bjerring
05-12-2022	3. klasse	Engelsk	Humanistiske fag	Ole Bjerring
05-12-2022	0. klasse	Matematik	Naturfag	Ole Bjerring
05-12-2022	2. klasse	Dansk	Humanistiske fag	Ole Bjerring
05-12-2022	6. klasse	Natur og	Naturfag	Ole Bjerring

		teknologi		
05-12-2022	9.klasse	Tysk	Humanistiske fag	Ole Bjerring
17-03-2023	0. - 7. klasse	Morgensang	Praktiske/musiske fag	Ole Bjerring
17-03-2023	3. klasse	Billedkunst	Praktiske/musiske fag	Ole Bjerring
17-03-2023	2. klasse	Dansk	Humanistiske fag	Ole Bjerring
17-03-2023	1. klasse	Matematik	Naturfag	Ole Bjerring
17-03-2023	9. klasse	Matematik	Naturfag	Ole Bjerring
13-04-2023	2. klasse	Musik	Praktiske/musiske fag	Ole Bjerring
13-04-2023	9. klasse	Fysik	Naturfag	Ole Bjerring
24-04-2023	7. klasse	Historie	Humanistiske fag	Ole Bjerring

2.1 Beskrivelse af tilsynsbesøg

Dette skoleår - 2022/2023 - er mit første som tilsynsførende for Hammerum Friskole. Jeg har derfor haft som mål at tilegne mig et generelt indtryk af skolens undervisning og kultur.

Mine kontakter med skolen har omfattet seks besøg på skolen, hvoraf fem har omfattet overværelse af undervisning. I starten af skoleåret havde jeg et møde med alle skolens lærere for at redegøre for, hvordan jeg så min opgave, og hvordan jeg ville gennemføre tilsynet. Jeg har deltaget i skolens generalforsamling, og i løbet af året har jeg haft flere møder og telefonsamtaler med skolens ledelse samt aftalte møder med repræsentanter fra elevrådet og faglærere.

Fra alle skolens ansatte har jeg i årets løb mødt åbenhed og stor hjælpsomhed, og jeg har som en selvfølge modtaget supplerende data, når jeg har bedt om det. Alle lærere har været optaget af at forklare og drøfte deres undervisning.

Jeg har været på besøg i alle klasser i en bred vifte af fag omfattende både humanistiske, naturfaglige og praktisk/musiske fag. Som oftest har jeg også deltaget i morgensangen, og ét af besøgene var lagt på en fredag, hvor undervisningen er organiseret som en fagdag.

Min erklæring er struktureret således, at der i nærværende rubrik er noteret en helt kort, kronologisk og faktuel beskrivelse af, hvad jeg har set i de forskellige undervisningssituationer. Senere i erklæringen følger mine vurderinger, konklusioner og perspektiveringer. Jeg er normalt til stede i 45 minutter i en klasse ad gangen, og jeg meget bevidst om, at jeg kun kan nå at observere glimt, der til sammen kan tegne en mosaik af undervisningen på skolen.

30. august

5. klasse, morgentid

Indledes med en snak om klasseregler, der har behov for at blive repeteret. Derefter arbejder eleverne individuelt med Frontread. Et digitalt program, der træner tekstforståelse og læsehastighed.

7. klasse, engelsk

Indledes med at en elev holder et lille foredrag om et selvvalgt emne på engelsk. Denne opgave går på skift mellem eleverne. Læreren giver respons, og man taler sammen om mulige andre formuleringer på det hørte. Herefter startes der på et emne om Australien. Som materiale bruges "Abracadabra". Der varieres mellem klasseundervisning og individuelt arbejde, og næsten al kommunikation foregår på engelsk.

4. klasse, dansk

Ankommer til klassen mens eleverne er i gang med et brain break, en kort pause med fysisk aktivitet. Efter at klassen har arbejdet med et materiale der hedder Stavevejen. Herefter vejledes klassen i det videre skriftlige arbejde med en personlig beretning. Læreren inspirerer og hjælper eleverne med at strukturere fortællingen.

Matematik, 1. klasse

Første lektion af en dobbelttime i faget. Undervisningen indledes af læreren, der gennemgår dagens forløb, som er struktureret med indledende tal-skriveøvelser. Derefter snak om lige og ulige tal, en fysisk aktivitet/leg med tal og sidst individuelt arbejde i arbejdsbogen.

Matematik 3. klasse

Der arbejdes med undervisningsmaterialet "format". Det aktuelle emne er metoder til optælling og metoder til at systematisere kombinationsmuligheder. Det sidste øves blandt andet gennem en farvelægningsopgave. Der er tale om individuelt arbejde assisteret af lærer og klassepædagog. Under spisningen er der en samtale mellem de voksne og eleverne om frikvartersadfærd.

5. klasse, dansk.

Klassen er i gang med en skriftlig opgave, hvor eleverne skal beskrive "mit yndlingssted". Der er defineret nærmere form- og sprogkrav til opgaven. En del af undervisningstiden og lærerens instruktion går med at øve redigering og opsætning i word.

8. klasse, dansk

Klassen har fået gennemgået berettermodellen - spændingskurven for en fortælling - og nu prøves den af på et teksteksempel. Læreren og klassen drøfter engageret, hvordan teksten skal opfattes på baggrund af berettermodellen. Materialet er hentet fra Gyldendals fagportaler, dansk syvende til niende klasse.

5. december

9. kl. Morgentid og idræt

.Morgentid fungerer som optakt til efterfølgende idrætstime. Her sammensat af talrige variationer af stafet-løb.

Indholdsområdet for undervisningen er for tiden "Dans og udtryk", med inspiration fra "Tjek på Idræt" (Gyldendal), hvor eleverne i forvejen har kunnet læse om dagens arbejde. Dagens proces går ud på, at eleverne selv skal forstå, udøve og skabe en dans. Læreren gennemgår teorien og de forskellige veje at gå. Eleverne arbejder i grupper, og de skal udarbejde en beskrivelse. Inden jul skal de vise resultaterne for hinanden, hvor det filmes. Resultatet skal senere på året bruges ved eksamen.

3. klasse, engelsk.

Emnet er for tiden "Christmas". Læreren laver først en øvelse på klassen, hvor eleverne udfordres i at huske ord om jul fra sidste års undervisning. Derefter deles klassen op i to hold, der konkurrerer mod hinanden, og der laves flere lege med juleord. Det er kendetegnende, at alle elever skal aktiveres og sige noget højt på engelsk. Læreren anviser mest muligt på engelsk. Lektionen slutter med en farvel-sang på engelsk.

0. klasse, matematik

Klassen er netop kommet hjem fra en tur i kirken. Denne oplevelse skal rundes af, og så er man sulten. Under spisningen, der foregår siddende omkring juletræet, læser læreren fra en bog, og undervejs samtales om ord og udtryk. Hvad vil det fx sige at "få kolde fødder"? Herefter går man i gang med at arbejde med en side i matematikbogen Format. Et besøg i børnehaveklassen er et meget konkret indblik i dannelsesprocessens første trin. Der lyder gode vejledninger som: "Husk det er med "en stille hånd", når du rækker den op!"

2. klasse, dansk

Anden del af dobbelttime, der går med individuel og parvis arbejde med skriftlige opgaver. Rimord, finde vokaler og konsonanter o.l.

6. klasse, natur og teknologi

Overværer første del af dobbelttime, hvor programmet er Læseløb, opsamling, online atlasøvelser og kahoot om pladetektonik. Eleverne kender formen med undervisning, der er bygget op som løb, når vejret er til det. Svarene på de spørgsmål, der er stillet på det udleverede ark, findes underfor på skolens område. Emnet er jordens tilblivelse. Tilbage i klassen gennemgår læreren svarene sammen med eleverne i plenum, og derefter arbejder eleverne videre med de andre punkter. Individuelt eller i grupper.

9. klasse, tysk

Grundet lærerfravær er der vikar, så undervisningen er delvist omlagt. Den første del af timen går således med nogle quiz, som eleverne har lavet til hinanden, i relation til samfundsfag. De handler om det politiske system. Derefter er det tyskaktiviteter. Tysk frilæsning og individuelt, skriftligt arbejde med grammatikopgaver fra materialet "Gut Gemacht".

17. marts

Morgensang. Eller måske snarere udvidet morgensang, for om fredagen gøres der ekstra meget ud af det. Der synges flere sange, og hele fire ansatte, lærere og pedeller spiller til. Elever er på skift på "scenen", der synges

kanon, og to lærere sørger for at lede sangen og inspirere hele flokken til at være med.

3. Klasse, billedkunst

Læreren laver oplæg forud for klassens tur til Museum Jorn i Silkeborg. Læreren fortæller om maleren Asger Jorn, hans malerstil, hans liv og rejser, Cobra-gruppen o.l. Desuden har læreren en snak med klassen om, hvilken særlig kultur, der er knyttet til at færdes på et museum.

2. klasse, dansk

Dagens emner er fabler, og undervisningen foregår især ud fra Nina Sahl, Fabler (Gyldendal). Der arbejdes både mundtligt og skriftligt. Læreren læser op og samtaler med eleverne om fablernes moraler, eleverne laver højtlesning for klassen på skift, man udfylder spørgsmål om Æsop, La Fontaine og Kaalund.

1. klasse, matematik

Klassen laver en øvelse, hvor enere og tiere lægges sammen. Eleverne arbejder to og to, resultaterne klippes ud og de skiftes derefter til at parre opgaverne med de rigtige resultater. Derefter arbejder eleverne med opgaver fra Format (Alinea) for 1. klasse. Og evt. med ekstra kopiark.

9. klasse, matematik

Klassen er midt i et forløb om sandsynlighedsregning, hvor der arbejdes med tælletræ. Undervisningens grundlag er "Kolorit, Matematik, grundbog". Undervisningen varierer mellem klassegennemgang og individuelt arbejde eller i grupper. Tidligere på dagen har eleverne arbejdet med en lang række forskellige opgaver, hvor de har genopfrisket regningsarterne multiplikation og division. Her har eleverne selv kunne vurdere, hvilket niveau, de vil udfordres på.

13. april

Musik 2. klasse

Eleverne sidder i rundkreds og synger fællessang mens læreren akkompagnerer. Der laves dramatiserende fagter til sangene. Desuden når jeg at opleve, at man starter på at indøve et lille arrangement af "Prinsesse Toben". Eleverne øver på skift på xylofoner ud fra en enkel nodenotering.

9. klasse, fysik

Eleverne forbereder sig på den fælles naturfagsprøve. Her ud fra overskriften "Den enkelte og samfundets udledning af stoffer", et af de fire områder, der kan trækkes til prøven. Eleverne arbejder i de grupper, som gælder til prøven, søger oplysninger og gør sig overvejelser om, hvilke fag-faglige elementer, der kan indgå fra fysik/kemi, biologi og geografi. Nogle opstiller forsøg, som ville kunne indgå i en fremlæggelse.

24. april

7. klasse, historie

Lektionen indledes med en sang fra højskolesangbogen. Derefter arbejdes med tiden omkring Napoleonskrigene,

og der inddrages emner som statsbankerotten og undervisningspligten. Undervisningen er båret af lærerens fortælling. Indimellem hjælper læreren eleverne med at gøre notater med vigtige fikspunkter og inspirerer til tegninger, der f.eks. på symbolsk vis kan illustrere rollefordeling mellem Frankrig, England og Danmark.

3. Foregår undervisningen udelukkende på dansk i alle fag, sprogfag undtaget?

Ja

Efter lov om friskoler og private grundskoler m.v. § 2, stk. 3 er undervisningssproget i en fri grundskole dansk, dog er undervisningssproget i de tyske mindretalsskoler tysk. § 6 a Skolens lærere skal beherske dansk i skrift og tale, dette gælder dog ikke lærerne ved de tyske mindretalsskoler eller ved skoler, der har fået godkendt et andet undervisningssprog end dansk.

3.1 Uddybning

4. Står undervisningen inden for det humanistiske fagområde mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen?

Ja

Efter lov om friskoler og private grundskoler § 9 d, skal den tilsynsførende, overvære undervisningen i et omfang afstemt efter skolens størrelse, svarende til mindst én hel skoledag, overvære undervisningen inden for hvert af de fagområder, som folkeskolens fagkreds naturligt kan opdeles i, drøfte indholdet af skolens undervisningsplaner med skolens leder og lærere og vurdere det anvendte undervisningsmateriales faglige og pædagogiske kvalitet.

4.1 Uddybning

Jeg har overværet undervisningen i et bredt udsnit af de humanistiske fag.
Skolens arbejde er præget af en evalueringskultur, der gælder for både den enkelte elev og undervisningen som helhed.

5. Står undervisningen inden for det naturfaglige fagområde mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen?

Ja

Efter lov om friskoler og private grundskoler § 9 d, skal den tilsynsførende, overvære undervisningen i et omfang afstemt efter skolens størrelse, svarende til mindst én hel skoledag, overvære undervisningen inden for hvert af de

fagområder, som folkeskolens fagkreds naturligt kan opdeles i, drøfte indholdet af skolens undervisningsplaner med skolens leder og lærere og vurdere det anvendte undervisningsmateriales faglige og pædagogiske kvalitet.

5.1 Uddybning

Jeg har overværet undervisningen i et bredt udsnit af naturfaglige fag.
Skolens arbejde er præget af en evalueringskultur, der gælder for både den enkelte elev og undervisningen som helhed.

6. Står undervisningen inden for det praktisk-musiske fagområde mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen?

Ja

Efter lov om friskoler og private grundskoler § 9 d, skal den tilsynsførende, overvære undervisningen i et omfang afstemt efter skolens størrelse, svarende til mindst én hel skoledag, overvære undervisningen inden for hvert af de fagområder, som folkeskolens fagkreds naturligt kan opdeles i, drøfte indholdet af skolens undervisningsplaner med skolens leder og lærere og vurdere det anvendte undervisningsmateriales faglige og pædagogiske kvalitet.

6.1 Uddybning

Jeg har overværet undervisningen i flere fag og aktiviteter inden for det praktisk/musiske fagområde. Ud over undervisningen i praktisk-musiske fag indgår den praktisk-musiske dimension ofte i fagene generelt. Jeg har set flere eksempler på bevægelse i undervisningen samt kreative og konkrete undervisningsmidler, der stimulerer elevernes selvudfoldelse.
Sang og fortælling, der er rygraden i samværet ved morgensang, understreger skolens grundtvig-koldske baggrund, og den ugentlige fagdag giver ekstra gode muligheder for at tilrettelægge en undervisning med kreative elementer.
Skolens arbejde er præget af en evalueringskultur, der gælder for både den enkelte elev og undervisningen som helhed.

7. Står elevernes standpunkt i dansk mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen?

Ja

7.1 Uddybning

Jeg baserer min vurdering på:

1. Overværelse af undervisningen, hvor jeg også får indblik i de anvendte undervisningsmidler og ofte har mulighed for at samtale med eleverne om det aktuelle læringsfelt.
2. Læsning af de faglige årsplaner, der giver mig mulighed for at sætte den overværede undervisning ind i det større perspektiv.
3. Læsning af elevernes afgangskarakterer. Selv om antallet af elever i 9. klasse svinger lidt, udviser resultaterne ved afgangsprøverne stor stabilitet og et fuldt tilfredsstillende niveau.

4. Jeg har haft en samtale med den lærer, der er formand for fagteamet i dansk. Jeg har her fået viden om fagteamets samarbejde omkring undervisningsmidler, faglig progression, udveksling af forløb, sikring af faglig overdragelse ved klasseskift, årsplaner, læsestrategier, digital dannelse m.m. Formanden, der faciliterer læsetest af eleverne, er uddannet læsevejleder.

8. Står elevernes standpunkt i matematik mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen?

Ja

8.1 Uddybning

Jeg baserer min vurdering på:

1. Overværelse af undervisningen, hvor jeg også får indblik i de anvendte undervisningsmidler og ofte har mulighed for at samtale med eleverne om det aktuelle læringsfelt.
2. Læsning af de faglige årsplaner, der giver mig mulighed for at sætte den overværede undervisning ind i det større perspektiv.
3. Læsning af elevernes afgangskarakterer. Selv om antallet af elever i 9. klasse svinger lidt, udviser resultaterne ved afgangsprøverne stor stabilitet og et fuldt tilfredsstillende niveau.
4. Jeg har haft en samtale med den lærer, der er formand for fagteamet i matematik. Jeg har her hørt om, hvilke overvejelser der ligger bag valg af undervisningsmaterialer/valg af matematiksystem på de forskellige klassetrin. Der bruges for øjeblikket to systemer, nemlig "Format" op til og med 6. klasse og "Kolorit" i overbygningen. Undervisningen i begge systemer tager udgangspunkt i de officielle trinmål. Endvidere omfattede samtalen brug af regneark, ansporing til egne regnestrategier, udvikling af overslagsregning og kritisk sans i forhold til statistik og sandsynlighed, layout, talskrivning m.m.

9. Står elevernes standpunkt i engelsk mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen?

Ja

9.1 Uddybning

Jeg baserer min vurdering på:

1. Overværelse af undervisningen, hvor jeg også får indblik i de anvendte undervisningsmidler og ofte har mulighed for at samtale med eleverne om det aktuelle læringsfelt.
2. Læsning af de faglige årsplaner, der giver mig mulighed for at sætte den overværede undervisning ind i det større perspektiv.
3. Læsning af elevernes afgangskarakterer. Selv om antallet af elever i 9. klasse svinger lidt, udviser resultaterne ved afgangsprøverne stor stabilitet og et fuldt tilfredsstillende niveau.

10. Fører skolen til prøve i historie?

Nej

10.1 Årsag

Skolen afholder ikke prøve i historie jf. §8a, stk. 5

10.2 Står elevernes standpunkt i historie mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen?

Ja

10.3 Uddybning

Jeg baserer min vurdering på:
Læsning af årsplaner og læseplaner.
Samtaler med faglærere om fagets indhold og didaktik.
Overværelse af undervisning.

11. Står skolens samlede undervisningstilbud ud fra en helhedsvurdering mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen

Ja

11.1 Uddybning

Som oplyst på skolens hjemmeside, har Hammerum Friskole valgt at følge Fælles Mål som de er gældende for folkeskolen. Fælles Mål er kort sagt nationale mål, der beskriver, hvad eleverne skal lære i skolens fag og emner samt i børnehaveklassen.

Min positive helhedsvurdering er baseret på:

- Besøg i samtlige af skolens klasser, hvor jeg har overværet undervisning i en række fag, både inden for det humanistiske, det naturfaglige og det praktisk-musiske fagområde.
- I forbindelse med besøgene har jeg haft samtaler med lærerne om deres didaktiske og pædagogiske overvejelser bag undervisningen.
- Jeg har gennem læsning af årsplanerne for fagene dannet mig et overblik over de faglige forløb og fået et indblik i undervisningens tilrettelæggelse og gennemførelse samt valg af undervisningsmaterialer. Konklusioner og relationen mellem Fælles Mål og skolens årsplaner er drøftet med skoleleder.
- Jeg har modtaget oversigt over skolens fag/hovedskema, og jeg har gennem læsning af skolens hjemmeside tilegnet mig supplerende viden om skolens organisering og evaluering.
- Jeg har konstateret, at skolen forholder sig aktivt og bevidst til, at nogle elever har behov for ekstra støtte. Jeg har set, hvordan denne støtte udfolder sig gennem tildeling af "ressourcevoksen", som en fælles betegnelse for en

ekstra lærer eller pædagog, der er tildelt pågældende elever. Den ressourcevoksnes støtte til disse elever forgår typisk på klassen, men kan også foregå uden for klassen. Jeg har modtaget en udførlig, skriftlig beskrivelse af ressourcevoksens ansvarsopgaver og arbejdsgange, så støttetimerne anvendes målrettet med henblik på at optimere barnets faglige og sociale udvikling.

Det er mit indtryk, at fagligheden hele tiden udvikles gennem et godt kollegialt samarbejde. Dette indtryk har jeg både fået gennem samtaler med lærere og skolens skriftlige retningslinje for teamsamarbejdet. Jeg har i samtalen med ledelse fået en redegørelse for, hvordan de ansatte anspores til kompetenceudvikling. De senere år har den faglige og pædagogiske dygtiggørelse primært haft sigte på elever med særlige behov.

Uanset fagområde har der i undervisningen været en atmosfære af både tryghed og arbejdsomhed. Lærerne styrer forløbene i en venlig tone, så der bliver ro, og der relativt hurtigt kommer fokus dagens opgaver. Af og til er der måske lige en situation fra frikvarteret, der først skal snakkes igennem, og her udviser lærerne og pædagogerne en professionel tilgang, der beviser, at de kender klassens dynamik. Lærerne er dygtige til kommunikere, hvad eleverne vil møde i dagens lektion.

Jeg har mødt lærere, der brænder for deres fag. De er engagerede og tilrettelægger spændende undervisning, hvor der også veksles mellem forskellige organisationsformer som klasseundervisning, gruppearbejde og individuelt arbejde.

Der er en tillidsfuld kommunikation mellem lærere og elever, og der tages hensyn til den enkelte elev, både menneskeligt og fagligt. Lærerne er gode klasseledere, der husker at tildele alle elever den opmærksomhed og anerkendelse, de har brug for.

De anvendte undervisningsmaterialer er varierede og svarer til det faglige niveau på de forskellige klassetrin. Der anvendes alt fra fysiske grundbøger til IT-baserede materiale til praktisk-musiske produkter.

12. Forbereder skolen efter sit formål og i hele sit virke eleverne til at leve i et samfund som det danske med frihed og folkestyre?

Ja

12.1 Uddybning

Skolen har et solidt fundament som grundtvigsk skole, og derfor er det naturligt, at skolen vælger følgende kernebegreber: Ligeværd, åbenhed, respekt for forskelligheden, ansvarlighed og frihed under hensyn til fællesskabet.

Respekten for forskellighed og forholdet mellem den enkelte og fællesskabet går ofte igen, når skolen formulerer sit værdimæssige ståsted, og værdigrundlaget er gennemsyret af det menneskesyn, at alle har betydning. Skolen skal udgøre en tryk ramme, men eleverne skal også udfordres, bevidstgøres om samarbejdets betydning og forpligtelsen til ansvar over for fællesskabet.

Jeg oplever, at Hammerum Friskoles værdi-ord og dannelsessyn ikke kun er fine hensigter, men noget der udleveres i skolehverdagen. Dannelsen foregår naturligvis i alle skolens fag og aktiviteter og uanset, om man har matematik eller frikvarter, men dannelse i fællesskaber er eksemplarisk tydelige ved morgensang og i "morgentid". Ved morgensang samles alle klasser fra 0. til 9. , og det er positivt at se, hvordan det kan lykkes at skabe et aktivt fællesskab med så store aldersforskelle. Her opleves meget konkret et samvær i forskellighed. Umiddelbart efter morgensang har alle "morgentid" i deres egen klasse i resten af dagens første lektion. Morgentid afvikles af klasselæreren og er tænkt som en god måde for eleverne at starte dagen. Der er både til krop og sjæl, for morgentid kan indeholde bevægelse, drøftelser om trivsel og klasseregler, læsning, timeløse fag m.m.. Alle har ret til at ytre sig, og man lytter til hinanden.

En helt afgørende byggesten for det åbne og tillidsbaserede fællesskab er den måde skolens voksne møder

børnene. Der er plads til forskellige lærerpersonligheder, men man trækker på samme hammel, så mødet er præget af en fælles holdning om anerkendelse, venlighed og positive forventninger. Måske er der derfor jeg oplever, at eleverne i drøftelserne siger deres mening med både frimodighed og respekt for hinanden og læreren. Skolen erkender, at der vil kunne opstå konflikter, eller at fællesskabet på anden vis kan blive udfordret. Dette ses blandt andet i skolens antimobbestrategi, der beskriver den forebyggende og indgribende indsats for øget trivsel på Hammerum Friskole. Papiret omhandler en lang række punkter til fremme af god trivsel: Trivselsdage, kontakten mellem SFO og klassen, klassesdage, rammer for frikvarterer, trivselsplan, digitale medier, forældresamarbejdet, legepatruljer og meget andet. Skolen er åben mod samfundet, og fagdagene giver gode muligheder for at komme ud af huset. Skolen har helt aktuelt taget initiativ til nogle særlige morgensangsarrangementer, hvor alle er velkomne.

13. Udvikler og styrker skolen elevernes demokratiske dannelse?

Ja

13.1 Uddybning

Som supplement til kommentarer til frihed og folkestyre kan tilføjes, at der i løbet af skoleforløbet arbejdes med samfundsforståelse, erhvervsvalg, demokratiforståelse, politik, bevidsthed om kulturforskelle m.m. Altså emner, der er grundlaget for, at vi i Danmark har et samfund, der hviler på folkestyre og demokrati og rammesætter den demokratiske dannelse.

Der er dog flere aspekter af demokratisk dannelse. Det kan i nogen situationer handler om at bøje sig for flertallet, men i forlængelse af Hal Kochs demokratiforståelse ("demokrati er samtale") vil jeg fremhæve det, der er forudsætningen for et velfungerende demokrati, nemlig den tillidsbaserede samtale. Jeg oplever, at man på Hammerum Friskole er meget bevidst om skolens helt afgørende rolle i at opdrage til demokratisk sindelag.

I børnehøjde kommer den demokratiske dannelse f.eks. i spil gennem legen. Det er jo ikke altid, man kommer på det hold, man gerne vil, eller at legen ikke udvikler sig, som man havde tænkt sig, og så kan tingene gå i hårdknude. Med eller uden indgriben fra voksne skal sagen løses og eleverne styrker deres tolerance ved at give plads til hinanden, også når man er uenige. Jeg noterer, at skolen lægger vægt på, at fællesskabet ikke kun fungerer i den styrede klassesituation, men at også frikvartererne bliver gode oplevelser, hvor der leges på tværs af alle aldre.

14. Udvikler og styrker skolen elevernes kendskab til og respekt for grundlæggende friheds- og menneskerettigheder?

Ja

14.1 Uddybning

Skolen optager en mangfoldighed af elever. Ikke i den forstand at man møder en mangfoldighed i etnisk herkomst, men på mange andre måder er elevgruppen et broget udsnit af danske børn og unge. Ved nærmere kendskab til de enkelte elever vil man blive bekendt med store forskelle i personlige og hjemlige ressourcer, familiekulturer, interesser eller noget så konkret som tøjstil. Derfor er det også på Hammerum Friskole en præstation at skabe fællesskab ud af forskellighed.

Se i øvrigt kommentarer om frihed og folkestyre og om 'demokratisk dannelse.

15. Benytter skolen kønsopdelte aktiviteter i undervisningen?

Nej

15.1 Uddybning

16. Arbejder skolen løbende med at sikre kønsligestilling på skolen?

Ja

16.1 Uddybning

Skolen tilstræber en jævn fordeling mellem drenge og piger i klasserne.
Det ligger i hele skolens grundlag, at der ikke tolereres diskriminerende adfærd af nogen art, og i og med der arbejdes aktivt ud fra skolens værdigrundlag, er kønsligestilling en helt naturlig følge.

17 Har skolens elever dannet elevråd eller varetager eleverne på anden demokratisk måde deres fælles interesser vedrørende skolen?

Ja

17.1 Uddybning

Jeg har haft en samtale med formand og næstformand i skolens elevråd.
Elevrådet holder møde en gang om måneden. Formanden laver dagsorden efter at have hørt, om klasserepræsentanterne har forslag til dagsorden. Der laves skriftligt referat fra møderne. Emnerne handler mest om trivsel og mulighed for aktiviteter, f.eks. i frikvarterer.
De mener, at elevrådet har betydning, fordi det giver eleverne mulighed for at gå til dem med spørgsmål og forslag, som eleverne måske ikke lige ønsker at gå til lærerne med. De opfatter sig så at sige som en slags tillidsmænd. De føler de bliver hørt og har forskellige ideer til at elevrådet kan blive mere synligt og stå for nogle flere arrangementer.

19 Har skolen en praksis, der understøtter, at de ansatte efterlever deres skærpede underretningspligt, fx ved at have beskrevne procedurer?

Ja

19.1 Uddybning

Emnet tages jævnligt op, og i dette skoleår har underretningspligten været et punkt på en pædagogisk dag, så pædagogisk personale havde mulighed for at få en bredere drøftelse af emnet. Elevernes trivsel er et fast punkt på møderne i klasseteamet.

20 Sikrer skolen, at de ansatte ved, at den skærpede underretningspligt er personlig?

Ja

20.1 Uddybning

Ledelsen sørger for at alle relevante medarbejdere ved, at den skærpede underretningspligt er personlig. Alle har modtaget og læst Undervisningsministeriets vejledning om underretningspligten.

21. Donationer

Har skolen i det foregående regnskabsår modtaget en eller flere donationer som tilsammen overstiger 20.000 kr. eksklusive moms fra samme donator?

Nej

22. Tilsynets sammenfatning

Hammerum Friskole udgør et udviklende og trygt læringsmiljø, hvor man oplever glade børn og imødekommende voksne.

Både ude og inde byder skolen på gode fysiske rammer omkring skolelivet, og skolen råder over relevante faglokaler.

I undervisningen anvendes der varierede organisationsformer, og eleverne inddrages. Lærerne er veluddannede, kompetente og brænder for deres fag, og eleverne udviser god arbejdsmoral.

Jeg vil ud fra oplysninger om skolen, møder med skolens ledelse, samtaler med ansatte og elever samt samt observationer fra tilsynsbesøg konkludere, at skolens samlede undervisning ud fra en helhedsvurdering fuldt ud står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.

Jeg er desuden overbevist om, at skolen forbereder eleverne til at leve i et samfund med frihed og folkestyre samt udvikler og styrker elevernes kendskab til og respekt for grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, herunder ligestilling mellem kønnene og demokratisk dannelse.